

NATURALIT

JUODOJO GANDRO IR PLĚŠRIŪJŲ PAUKŠČIŲ VALSTYBINIO MONITORINGO VYKDYMAS

**MOKYMAI SAUGOMŲ
TERITORIJŲ SPECIALISTAMS**

Lekt. Dr. Rimgaudas Treinys

Juodojo gandro ir plėšriųjų paukščių lizdaviečių paieška, remiantis stebėjimo rezultatais

NATURALIT

NATURA 2000

- **Atstumų svarba**
- **Papildomų stebėjimų vietų parinkimas**
- **Potencialiaus lizdavietės paieškos ploto sudarymas**

- **Paieška miške**
- **Paieškų planavimas**

- **Lizdaviečių „šeimininkų“ nustatymas / esminiai buveinių bruožai**

NATURALIT

Atstumų svarba

- Nustačius teritorinę / lizdinę elgseną svarbu kuo tikslesnis atstumas
- Atstumui – naudoti kraštovaizdžio elementus (natūralūs, infrastruktūra)

NATURALIT

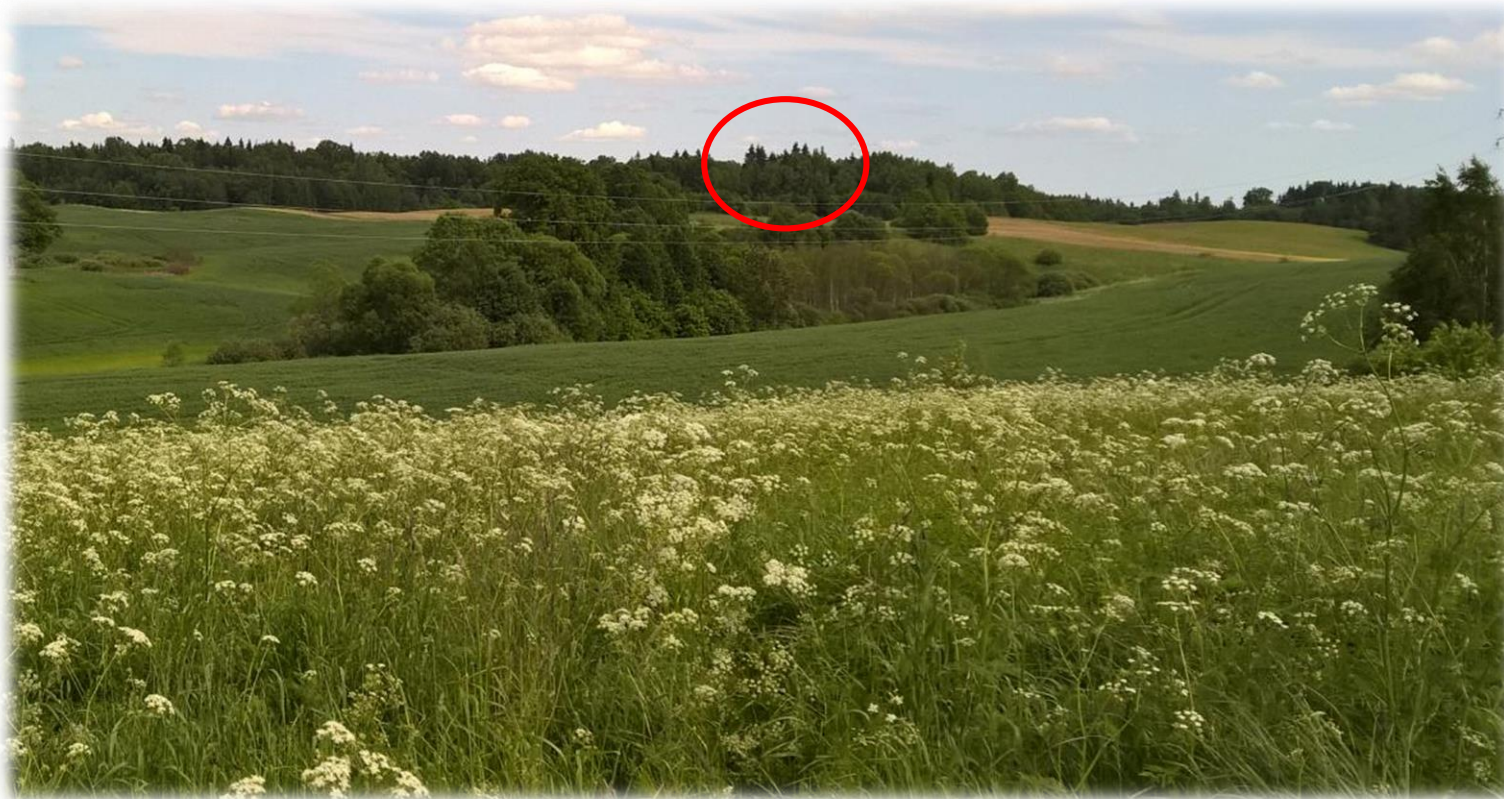

NATURA 2000

Atstumų svarba

- Dideli atstumai iki stebėto nusileidimo / pakilimo / grobio nešimo – nepakankami pradėti lizdo paiešką
- Galimi atvejai kai nepaisant atstumo lokalizuojamas konkreti vieta

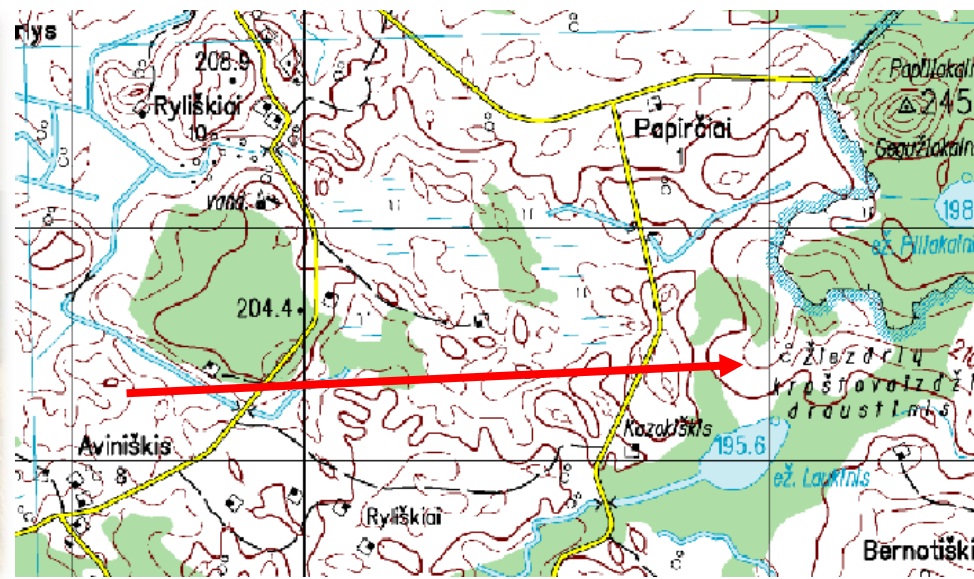

NATURALIT

Nusileidimo vietos tikslinimas

- Tolimi nusileidimai ($> 1,5$ km) tikslinami pasirinkus papildomas stebėjimo vietas su gera apžvalga į nusileidimo / pakilimo epicentrą

NATURALIT

Nusileidimo vietos tikslinimas

- Stebėjimo metu prioritetas artimam apžvalgos sektoriui
- Stebėjimo metu prioritetas ieškomos poros individams, stebimas visas grobio paieškos, teritorinis elgesys, tolimi paukščiai neregistruojami

NATURALIT

NATURA 2000

Nusileidimo vietos tikslinimas

- Stebėjimų trukmė – kol nustatoma nusileidimo / pakilimo vieta miške, grobio nešimas, jaunikių balsai ir pan.

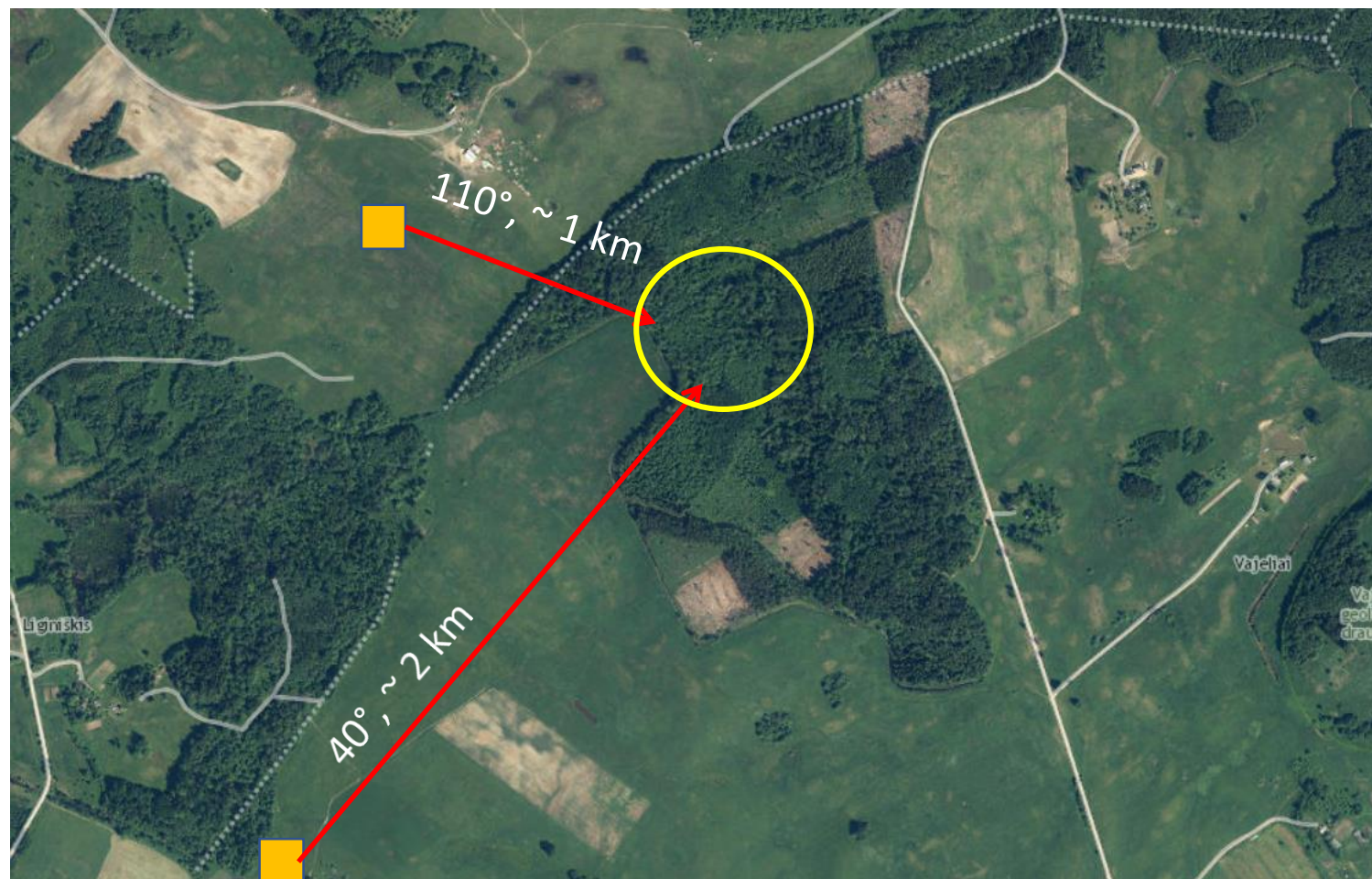

NATURALIT

Lizdavietės paieškos ploto sudarymas

- Apibendrinama informacija iš skirtingų apskaitos taškų (žemėlapis, GIS)
- Nustatomi azimutų susikirtimo plotai
- Ortofoto
- Medynų planai

NATURALIT

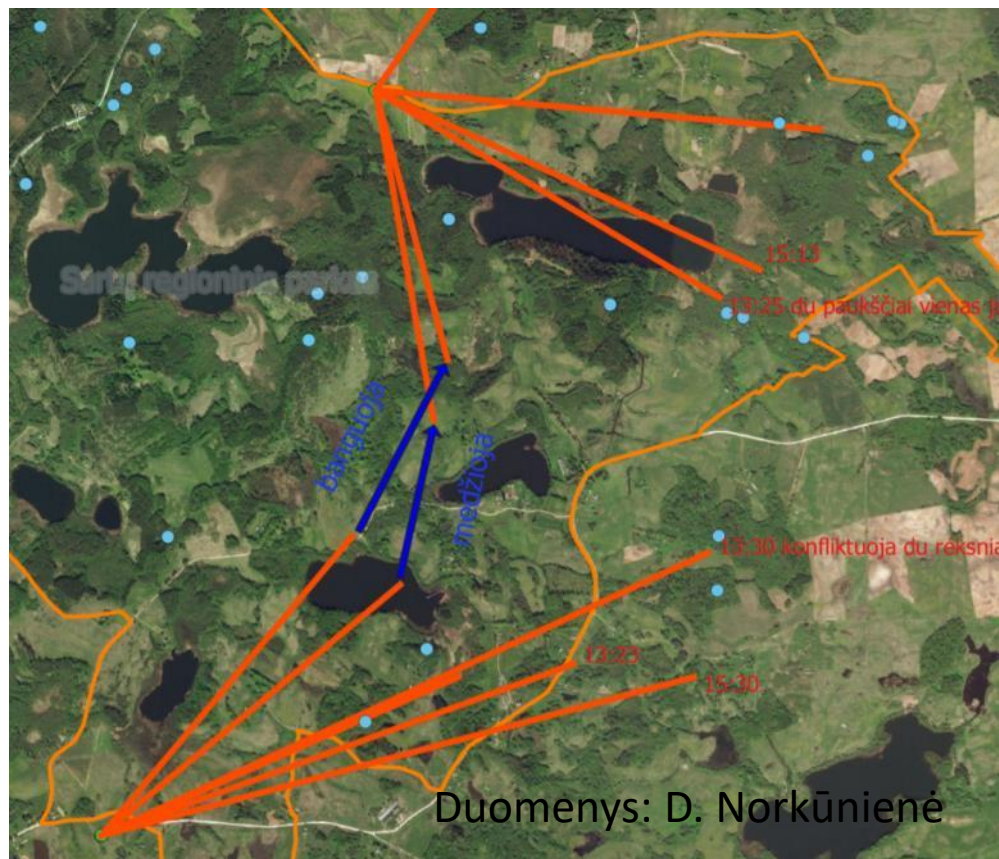

NATURA 2000

Lizdavietės paieškos ploto sudarymas

- Praktikoje - daug stebėjimų, mažiai konkretaus lokalizuoto elgesio
- Kuo tikslesnis atstumas, tuo mažesnis plotas paieškos

NATURALIT

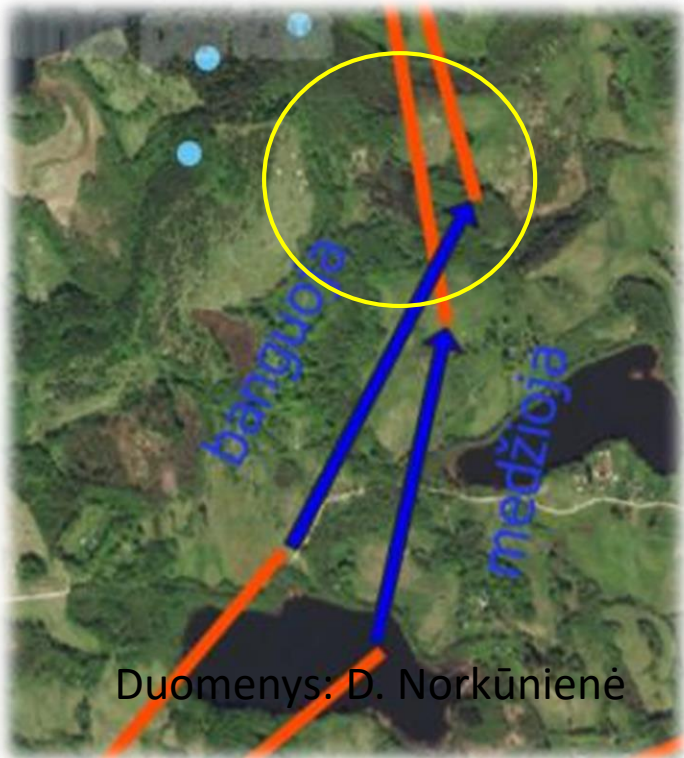

NATURA 2000

Paieškos planavimas

- Maršrutas numatomas plote pagal medynus, apima potencialius sklypus (vertinga naudotis ne vien ortofoto, bet ir medynų planais, svarbus amžius)
- Rūšiai netinkami medynai netikrinami, arba tikrinami paskiausiai

NATURALIT

Paieškos miške

- Jauniklių balsai padeda, bet nėra dažni
- Jei lizdavietės nepavyksta surasti per 2-3 h:
 - vykdomi stebėjimai paieškos ploto epicentre su gera apžvalga
 - nukeliama rudens-žiemos paieškoms

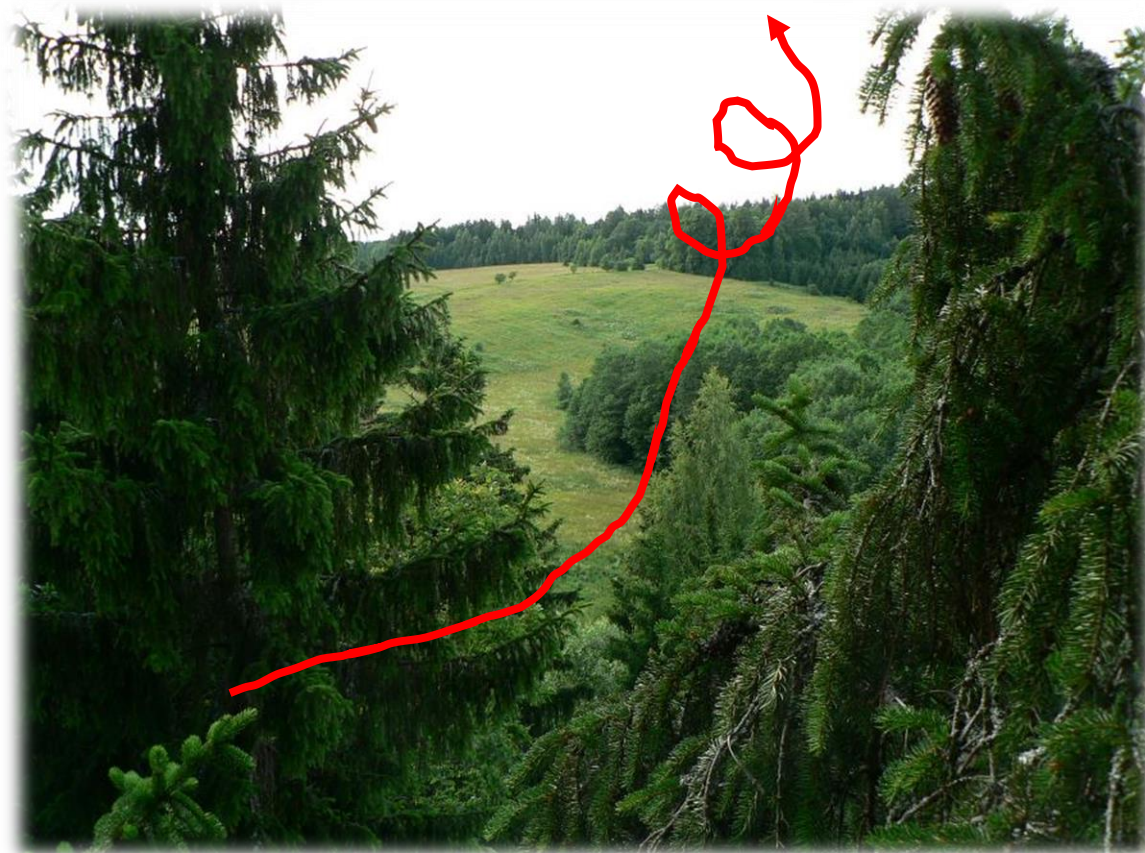

NATURALIT

Paieškos miške

- Dažnai lizdai yra atokiau nuo vietų, pažymėtų pagal azimutus
- Paukščiai kyla ir leidžiasi ne vertikaliai, o turi judėjimo „koridorius“

NATURALIT

Paieškų planavimas, išdėstymas skirtingais sezonais

- Vasarą paieškos prasmingos tik medynuose su gerai apžvelgiamu pirmu ardu
- Kai yra labai kompaktiškas plotas, nustatytas pagal tikslų nusileidimą, balsą

NATURALIT

Paieškų planavimas, išdėstymas skirtingais sezonais

- Žiemą efektyviausios paieškos, kai
 - didelis lizdaviečių paieškos plotas
 - Dominuoja lapuočių medynai
 - Mažai prasminga spygliuočių masyvuose, ypač su didele eglės dalimi

NATURALIT

Paieškų planavimas, išdėstymas skirtingais sezonais

- Rudenį, žiemą sunku nustatyti lizdus, vasarą užimtus rėksnių, peslių, vapsvaėdžių (tikrinama kitą sezoną)
- Sunku rasti eglėse
- Blogos apšvietimo sąlygos spygliuočių medynuose
- Sniegas „maskuoja“ lizdus
- Lizdai gali būti jau išbyrėję iš nestabilių lajų (jūrinių erelių, žuvininkų)
- Sudėtingesnė logistika, trumpa diena

NATURALIT

Paieškų planavimas, išdėstymas skirtingais sezonais

- Užšąla pelkės, vandens telkiniai, lengva ieškoti pagal „azimutą“
- Optimalus matomumas lapuočių medynuose, arba medynuose su tankiu pomiškio, trako ardu

NATURALIT

Lizdaviečių „šeimininkų nustatymas“

- Juodojo gandro lizdas lengvai apibūdinamas net be paukščių
- Nekrauna žaliomis šakelėmis (ilgi žabai, žalios samanos)
- 10 – 15 m aukštyje, dažniausiai ažuoluose, rečiau drebulėse, pušyse
- Paprastai giliau miškuose nuo laukų, pievų

NATURALIT

Lizdaviečių „šeimininkų nustatymas“

- Juodojo peslio lizdas arti vandens telkinių pakrančių
- Žalių šakelių nuolatinio krovimo nėra, gali būti šiukšlių

NATURALIT

Juodojo peslio lizdas. ▲
D. Dementavičiaus nuotr.

Lizdavičių „šeimininkų nustatymas“

- Jūrinio erelio – didžiausi lizdai šalyje
- Gali būti neatskiriama nuo žuvininkų lizdų jei krauti laužtų eglių viršūnėse

Aut. D. Dementavičius

NATURALIT

Lizdavičių „šeimininkų nustatymas“

- Vapsvėdžio lizdai – labai sunkiai matomi
- Įvairiuose medžiuose
- Dažnai – aukštai
- Lizdai įvairaus dydžio
- Neturi specifinių formos bruožų
- Veisimosi metu gausiai kraunami žaliomis šakomis

NATURALIT

Lizdaviėčių „šeimininkų nustatymas“

- Grobio liekanų, ekskrementų retai matyti po lizdais, nors yra lizde

Aut. V. Knyva.

NATURALIT

Lizdaviėčių „šeimininkų nustatymas“

- Žiemą randami nepilnai sukrauti lizdai ~ į „vantas“ gali būti vapsvaėdžių

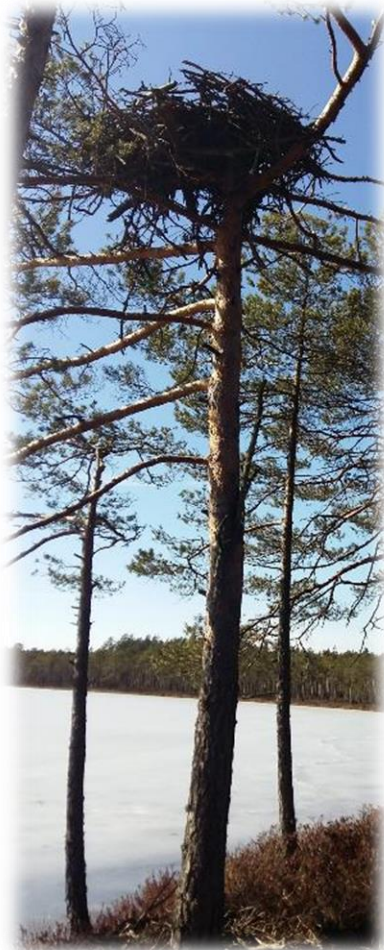

NATURALIT

Lizdaviėčių „šeimininkų nustatymas“

- Žuvininkas – platus buveinių spektras
- Pelkės, spygliuočių, mišrus miškas

Aut. D. Norkūnienė

NATURALIT

NATURA 2000

Lizdaviečių „šeimininkų nustatymas“

- Ant kranto ežerų, pelkės pušyse ir aukštose pušyse

NATURALIT

Lizdaviečių „šeimininkų nustatymas“

- Mažasis erelis rėksnys – pusė lizdų eglėse
- Kita ženkli dalis – beržas, ąžuolas, juodalksnis
- Retai pušyse

NATURALIT

Lizdaviėių „šeimininkų nustatymas“

- Krauna daug žalių šakų
- „Žali“ būna sėkmingi ir nesėkmingi lizdai
- Nesėkminguose lizduose gali būti mažai „žalumos“

NATURALIT

Ačiū

NATURALIT

